

כח:

עין משפט
גר מצוה

כל שעה פרק שני פסחים

מסורת הש"ס

(א) [גמל כג. לקמן ג.].
(ב) לקמן מה. (ג) לקמן טו.
(ד) נכנסת מאי: ימות. (ה) לקמן ק.
קב. (ו) לקמן יז. יקב.
ימות עמ. (ז) וכן נכנסת.
מא. (ח) נמנעו טו.
(ט) נסיח: משמה.
(י) גרסות יז. (יא) גסס יז.
(יב) לקמן קב. (יג) נפיק:
דכתיב (ד) ופי' כה"ס:
לחברת עפי דמוקמין לה
כ"ס לך מתי' נדף כ. (ה)
וה"פ חו"ס' לקמן קב.
ד"ה רב אחא בר יצחק.
(ו) ופי' חו"ס' לקמן קב.
ד"ה לן בן נדר.

ומשעה שאסור באכילה. היינו משש שעות ולמעלה דלמחן (ע"ה) לפי זמנו נלאו והא מילתא רבי יהודה קאמר לה דמפרש בגמרא אהאן לתנא קמח: **סמא על עומד וכו'.** דאפילו בתוך המועד קאמר דמומר בהגאה וקא משעת שמיטה דהיינו משש שעות ולמעלה שמה טיבה להעריב: הכי גרסינן **חמץ אין לי אלא עסמחמץ מאליהו: מנין בפסח מלריס.** שלא נהגו בו איסור חמץ אלא יום אחד: **ס"ל לא יאכל חמץ וסומך ליה היום אסס ויולאס.** לא יאכל חמץ היום: ואי בעים אימא סמוכין לא דריס. רבי יהודה אלא במשנה מורה לחוד והכי שמעינן ליה בפרק קמח דבימתי (ד. ה.) הלכך לית ליה דרבי יוסי הגלילי: **לקובעו חובה.** האי שבעת ימים (ו) תאכלו מצות אלו לאקושי איסור חמץ למצות אכילת מנה אהא אלא לאקושי אכילת מנה לאהרת חמץ לקבוע אפילו מנה חובה ואפילו בזמן שאין פסח דלא מינא על מצות ומרורים יאכלוהו כמידי או איכא פסח מיחייב באכילת מנה ואי לא לא: **בערב תאכלו מצוה.** קרא יתירא הוא דהא כתיב על מצות ומרורים יאכלוהו: **למאן ושהיה בדרך רחוקה.** שאף על פי שאינו עושה פסח חייב באכילת מצוה: לא ניכול. לא נתחייב: **ערל.** שמתו אחיו מחמת מילה: **בן נדר.** מיט שנתנכרו מעשיו לאכיו ששמיט ולא לכל המורה: **כסיו בהאי.** ערל וכן נכד וכתיב טמא ושהיה בדרך רחוקה דליכול מצות ואף על גב דמאי ליף מיניה הלכך איצטרך היקישא לקובעו חובה. ומקראי אחריני עובא כגון שבעת ימים מצות תאכלו וכו' ומצות יאכל את שבעת הימים לא נפקא ליה קביעות חובה דהנהו לאו חובה ניהו אלא מצות יאכל ולא חמץ ואס רבא ליון שלא מחמץ ושלא ממנה הכשות נידו ומדע דהא נכולו כתיב את שבעת הימים וחובת מנה אינו אלא לילה הראשון כדילפיין בפרק תרמ"א אלא מההוא קרא נפקא לן חובת לילה הראשון מתכחיש להיקישא גבי פסח וכדמיביט לאו חובה עליו מצות כי פסח לילה הראשון אף היקישא שלא בזמן פסח לילה ראשון ואהי היקישא לקובעו חובה בזמן הזה ואהי עליו למימרא דקביעת חובה דהיקישא לאו לכל שבעת אלא לילה הראשון: דישאל

תורה אור השלם

- 1. לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכלו עליו מצוה קרי' עני כי בחיובו יצאת מארץ מצרים למען תזכיר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך.
- 2. ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית מצרים כי בחיוב יד ה' יצאת אתכם ממצרים ויאכל חמץ.
- 3. כל מחמץ לא תאכלו בכל מושבותיכם תאכלו מצוה.
- 4. היום אתם יצאתם ממצרים ממצרים.
- 5. קראשן בארבעה עשר יום לחודש בערב תאכלו מצוה עד יום תארו ועשרים לחודש קצרים: שבות י"ח.
- 6. וכי יזר אתך גר ועשה פסח לך תחול לו כל זכר ואז יקרב לעשות והנה בארצך תארו וכל ערל לא יאכל בו: שבות י"ח.

הגהות הב"ח

(א) נברא למתנת חמץ אין לו: (ב) ר"ח ד"ה לקובעו ופי' שבעת ימים תאכל עליו מצות אלו:

רבי שמעון אומר חמץ לפני זמנו ואלאחר זמנו אינו עובר ע"יו בלא כ"ו. נראה דלרבי שמעון דחמץ לפני זמנו מודה הוא דאסור מדאמרין כפ"ק (ועל דף יד.) אין הטמאה משמע הא לבה שורפין בשש ואי מותרת לאכול יאכלנה עד הלילה ועוד דקאמר משעה שאסור באכילה אסור בהגאה אהאן למ"ק אחר שש ואינו אסור בהגאה דהיינו ומאן חלק ומשעת משניתו שלא כדרך הגאה דהיינו אכילה אכל להסקיו תחת משניו מומר לרבי שמעון וא"ת למה שורפין בשש לרבי שמעון וסיקנו עד הלילה משע מעט תחת משניו וי"ל דגורנין משע יאכלנו וכן לרבי יוסי הגלילי דשרי חמץ להסקיו תחת משניו היינו הכל צידד אכל מעט מעט לא שמה יאכלנו דמקמחא אית ליה אוך לארבעה עשר בודקין וכו': **אם** בן מזה המוד איסור לא תאכל ע"יו. הלשון דמוק וגראה לרשב"א דהכי פירושו והלא כבר נאמר תאכל עליו מצות והואו עליו ע"כ אכילת פסח קאי הכי נמי לא תאכל עליו חמץ קאי נמי אשעת אכילת פסח וקשה אמאי איצטרך קרא להכי מיהא כתיב מיהו שיהא צבל תאכל חמץ צ"ד דהא כולוהו קראי ומזרינן לקמן אלינא דרבי שמעון: **וחד** לפני זמנו מנגן איסור הגאה לפני זמנו דליכא אלא חד לא יאכל והואו ממכרה מוקמינן לתוך זמנו ואור"י כיון דחד מההו קראי משמע איסור הגאה לא תחלק ביניהם:

רבינו חננאל

ר' יוסי הגלילי. מאי היא, התיב חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו עובר עליו וכו' הגלילי דשרי חמץ להסקיו תחת משניו היינו הכל צידד אכל מעט מעט לא שמה יאכלנו דמקמחא אית ליה אוך לארבעה עשר בודקין וכו': **אם** בן מזה המוד איסור לא תאכל ע"יו. הלשון דמוק וגראה לרשב"א דהכי פירושו והלא כבר נאמר תאכל עליו מצות והואו עליו ע"כ אכילת פסח קאי הכי נמי לא תאכל עליו חמץ קאי נמי אשעת אכילת פסח וקשה אמאי איצטרך קרא להכי מיהא כתיב מיהו שיהא צבל תאכל חמץ צ"ד דהא כולוהו קראי ומזרינן לקמן אלינא דרבי שמעון: **וחד** לפני זמנו מנגן איסור הגאה לפני זמנו דליכא אלא חד לא יאכל והואו ממכרה מוקמינן לתוך זמנו ואור"י כיון דחד מההו קראי משמע איסור הגאה לא תחלק ביניהם:

מחמת דבר אחר.

פי' ריב"א מחמת דבר אחר דלאו מינו דעל ידי שאור מוקיב חמץ טפי משנתחמץ מאליו כדמוכה בפרק כל התנחות (מנחות נג.) אלא כגון שנתחמץ על ידי שמר יין שמידישין השמרים כגמור כאשר עושין בדרך אשכנז ול"ד לעסקה שנילושה בין דלית ביה כרת ויש בה לאו:

ואידך נפקא אה בעיביב האבאי

בצות. תימה לר"י דכפי קמח דקדושין (ד' ה.) נפקא לן בזמן הזה ממושבתיים דכתיב גבי מנה והיינו דלא כחד ועוד תימה לרב אחא בר יעקב דלית ליה בשליה ערבי פסחים (לקמן קב.) מנה בזמן הזה דרננן ודריש התם לטולהו קראי דלא ככל התנאים: **כל** ע"פ א"א יאב"ב בו וכו' בן נדר א"א יאב"ב בו בו הוא אינו אויב"ב אב"ב אב"ב הוא בטמא וסרוה. תימה גבי נכד שהוא מומר אמאי איצטרך קרא פשיטא שחייב לאכול מנה פשיטא דאע"פ דרבי יוסי דאיצטרך להיכא דנשחט הפסח כשהיה מומר ועשה תשובה דלף על גב דלא אכל בפסח דליון נאכל אלא למניו מכל מקום חייב לאכול מנה ומרורים:

ערל.

פי' הקובעט שמתו אחיו מחמת מילה ולפירושו פסול נמי בתרומה דבהערל (וימות ע.) וס"ל יליף תרומה מפסח בגו"ש דתושב ושכיר והא דמיבעיא לן התם (דף עה.) ערל קטן מהו לסוכי שמן של תרומה ערלה שלא בזמנה פוסלת או לא יש חלקך בין שלא בזמנה דקטן שאין חייב למול כיוצא בו למתו אחיו מחמת מילה דכיוצא בו חייבין ומדע דהא טומטום אינו אוכל בתרומה בפרק הערל (שם עב.) אף על גב דמסבירא אין חייב לקרוע הוא הדין מהו אחיו מחמת מילה דאינו אוכל אף על גב דאינו חייב למול:

רבי שמעון אומר חמץ לפני זמנו ואלאחר זמנו אינו עובר ע"יו בלא כ"ו. נראה דלרבי שמעון דחמץ לפני זמנו מודה הוא דאסור מדאמרין כפ"ק (ועל דף יד.) אין הטמאה משמע הא לבה שורפין בשש ואי מותרת לאכול יאכלנה עד הלילה ועוד דקאמר משעה שאסור באכילה אסור בהגאה אהאן למ"ק אחר שש ואינו אסור בהגאה דהיינו ומאן חלק ומשעת משניתו שלא כדרך הגאה דהיינו אכילה אכל להסקיו תחת משניו מומר לרבי שמעון וא"ת למה שורפין בשש לרבי שמעון וסיקנו עד הלילה משע מעט תחת משניו וי"ל דגורנין משע יאכלנו וכן לרבי יוסי הגלילי דשרי חמץ להסקיו תחת משניו היינו הכל צידד אכל מעט מעט לא שמה יאכלנו דמקמחא אית ליה אוך לארבעה עשר בודקין וכו': **אם** בן מזה המוד איסור לא תאכל ע"יו. הלשון דמוק וגראה לרשב"א דהכי פירושו והלא כבר נאמר תאכל עליו מצות והואו עליו ע"כ אכילת פסח קאי הכי נמי לא תאכל עליו חמץ קאי נמי אשעת אכילת פסח וקשה אמאי איצטרך קרא להכי מיהא כתיב מיהו שיהא צבל תאכל חמץ צ"ד דהא כולוהו קראי ומזרינן לקמן אלינא דרבי שמעון: **וחד** לפני זמנו מנגן איסור הגאה לפני זמנו דליכא אלא חד לא יאכל והואו ממכרה מוקמינן לתוך זמנו ואור"י כיון דחד מההו קראי משמע איסור הגאה לא תחלק ביניהם:

מחמת דבר אחר.

פי' ריב"א מחמת דבר אחר דלאו מינו דעל ידי שאור מוקיב חמץ טפי משנתחמץ מאליו כדמוכה בפרק כל התנחות (מנחות נג.) אלא כגון שנתחמץ על ידי שמר יין שמידישין השמרים כגמור כאשר עושין בדרך אשכנז ול"ד לעסקה שנילושה בין דלית ביה כרת ויש בה לאו:

ואידך נפקא אה בעיביב האבאי

בצות. תימה לר"י דכפי קמח דקדושין (ד' ה.) נפקא לן בזמן הזה ממושבתיים דכתיב גבי מנה והיינו דלא כחד ועוד תימה לרב אחא בר יעקב דלית ליה בשליה ערבי פסחים (לקמן קב.) מנה בזמן הזה דרננן ודריש התם לטולהו קראי דלא ככל התנאים: **כל** ע"פ א"א יאב"ב בו וכו' בן נדר א"א יאב"ב בו בו הוא אינו אויב"ב אב"ב אב"ב הוא בטמא וסרוה. תימה גבי נכד שהוא מומר אמאי איצטרך קרא פשיטא שחייב לאכול מנה פשיטא דאע"פ דרבי יוסי דאיצטרך להיכא דנשחט הפסח כשהיה מומר ועשה תשובה דלף על גב דלא אכל בפסח דליון נאכל אלא למניו מכל מקום חייב לאכול מנה ומרורים:

ערל.

פי' הקובעט שמתו אחיו מחמת מילה ולפירושו פסול נמי בתרומה דבהערל (וימות ע.) וס"ל יליף תרומה מפסח בגו"ש דתושב ושכיר והא דמיבעיא לן התם (דף עה.) ערל קטן מהו לסוכי שמן של תרומה ערלה שלא בזמנה פוסלת או לא יש חלקך בין שלא בזמנה דקטן שאין חייב למול כיוצא בו למתו אחיו מחמת מילה דכיוצא בו חייבין ומדע דהא טומטום אינו אוכל בתרומה בפרק הערל (שם עב.) אף על גב דמסבירא אין חייב לקרוע הוא הדין מהו אחיו מחמת מילה דאינו אוכל אף על גב דאינו חייב למול:

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון

דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל

אפילו דנכרי ואי רבי שמעון דישראל